

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

НАКАЗ

15.11.2021 № 749

**Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
21 грудня 2021 р.
за № 1644/37266**

Про затвердження Порядку ведення лісовпорядкування

Відповідно до [статті 47](#) Лісового кодексу України, [абзацу третього](#) підпункту «г» підпункту 2 пункту 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 березня 2021 року «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації», уведеного в дію Указом Президента України від 23 березня 2021 року [№ 111](#), [пункту 27](#) Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 року [№ 443-р](#), [абзацу п'ятого](#) підпункту 150 пункту 4 Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року [№ 614](#), з метою забезпечення принципів безперервності та невиснажливості використання лісових ресурсів, проведення лісовпорядкування за єдиною методикою **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити [Порядок ведення лісовпорядкування](#), що додається.
2. Департаменту з питань надкористування та відновлення довкілля (Олександр ШУСТ) в установленому законодавством порядку забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Визнати такими, що втратили чинність:

[наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 05 лютого 2007 року № 38](#) «Про затвердження Інструкції про порядок погодження та затвердження розрахункових лісосік», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21 лютого 2007 року за № 160/13427;

[наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 05 березня 2013 року № 91](#) «Про затвердження Регламенту подання інформації про проведення рубок деревини у лісах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22 березня 2013 року за № 479/23011.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра БОРУХОВСЬКОГО Богдана.

В.о. Міністра	Р. Стрілець
ПОГОДЖЕНО:	
Перший заступник Міністра цифрової трансформації України	О. Вискуб
Міністр аграрної політики та продовольства України	Р. Лещенко
В.о. Голови Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру	С. Завадський
Голова Державної регуляторної служби України	О. Кучер

	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 15 листопада 2021 року № 749
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2021 р. за № 1644/37266

ПОРЯДОК **ведення лісовпорядкування**

I. Загальні положення

1. Мета і завдання лісовпорядкування

1. Цей Порядок визначає єдину систему та умови організації і проведення лісовпорядкування.

2. Терміни та визначення вживаються у таких значеннях:

актуалізація матеріалів лісовпорядкування - внесення поточних змін до матеріалів лісовпорядкування на підставі щорічних лісотаксаційних робіт на лісових ділянках, в яких проведені лісогосподарські заходи, або які зазнали змін внаслідок стихійних явищ, що не призвели до зміни обсягу запроєктованого фонду рубок головного користування на 30 % і більше, наданих/вилучених земельних лісових ділянках з метою щорічного оновлення таксаційної і картографічної баз даних, уточнення поточних планів рубок і лісогосподарських заходів з територіальним їх розміщенням без внесення змін у фонди рубок, фонд лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають залісенню, розрахункову лісосіку, поділ лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок;

виділ (первинна лісогосподарська облікова одиниця) - ділянка з визначеними межами, однорідна за своїм господарським значенням і таксаційною характеристикою, що відрізняється від таксаційних характеристик суміжних ділянок на величину, визначену організаційно-розпорядчими документами лісовпорядної організації, і потребує проведення на всій своїй площі однакових лісогосподарських заходів;

візир - смуга шириною до 0,3 м, яку прорубують в лісі, як правило, паралельно одній із сторін кварталу для розмежування території на окремі таксаційні ділянки (візир таксаційний), відмежування лісосік або виділених у їхніх межах ділянок, у місцях наміченого розташування трельовальних, порожнякових тракторних та під'їзних шляхів, автомобільних доріг;

внесення змін до матеріалів лісовпорядкування - внесення змін до матеріалів лісовпорядкування з метою зміни фондів рубок, фонду лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають залісенню, розрахункової лісосіки, поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок;

господарство - сукупність (група) деревних та/або чагарникових порід, об'єднана залежно від біологічних особливостей та господарського призначення;

господарська секція - сукупність однорідних за складом і продуктивністю насаджень і не вкритих лісовою рослинністю земель, об'єднаних господарською метою, одним віком і системою рубки лісу;

господарська частина - територіально відокремлена сукупність деревостанів та інших категорій лісових ділянок, об'єднаних екологічним і господарським значенням лісів, режимом ведення лісового господарства та лісокористування;

клас віку - віковий період, яким характеризують вікову структуру деревостанів залежно від порід;

лісогосподарські заходи - заходи з охорони лісів від пожеж, захисту від шкідників і хвороб, раціонального використання та розширеного відтворення лісів, які здійснюються лісогосподарськими підприємствами;

лісотаксаційні роботи - комплекс робіт, який здійснюють з метою визначення породного та вікового складу деревостанів, їхнього стану, якісних та кількісних характеристик лісових ресурсів;

натурні лісовпорядні роботи (далі - натурні роботи) - частина лісовпорядних робіт, які проводяться безпосередньо в лісі;

постійна господарська ділянка - первинна розрахункова одиниця при ділянковому методі лісовпорядкування, яка включає один або кілька виділів, що відрізняються за таксаційною характеристикою, але територіально об'єднані спільністю типу лісорослинних умов і спрямованістю комплексу лісогосподарських заходів з метою формування високопродуктивних стійких деревостанів, які відповідають своєму цільовому призначенню;

проектний період - період між базовими лісовпорядкуваннями.

Інші терміни вживаються у значенні, визначеному в [Лісовому кодексі України](#) та нормативно-правових актах, прийнятих відповідно до нього.

3. Лісовпорядкування здійснюється державними лісовпорядними організаціями.

4. Об'єктом лісовпорядкування є лісові ділянки та нелісові землі, які надані в користування або власність в установленому порядку та використовуються для потреб лісового господарства, в тому числі полезахисні лісові смуги, розташовані на землях сільськогосподарського призначення, надані у постійне користування державним або комунальним спеціалізованим підприємствам або в оренду фізичним та юридичним особам (далі - ліси).

Одночасно впорядковуються усі ліси, які належать лісокористувачу на праві власності, постійного користування, зареєстрованим відповідно до [Закону України](#) «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», або межі яких підтверджені планово-картографічними матеріалами лісовпорядкування, та усі полезахисні лісові смуги, які надані в оренду фізичній або юридичній особі відповідно до договору оренди землі, укладеному відповідно до вимог [статті 37¹](#) Земельного кодексу України.

Особливості впорядкування лісів, які зростають на землях, що належать до земель лісогосподарського призначення, а також лісів, розташованих на інших категоріях земель (полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, лісів на землях природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, лісів на землях промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення) визначаються технічною документацією з проведення лісовпорядкування.

5. Технічна документація з лісовпорядкування складається з інструктивно-методичних матеріалів, що регламентують процедури, протоколи, методи збору, обробки та передачі інформації про показники, контроль робіт, інші технічні

аспекти проведення польових і камеральних робіт. Технічна документація складається і затверджується організацією, що здійснює лісовпорядкування.

2. Види та методи лісовпорядних робіт, етапи лісовпорядкування

1. Лісовпорядкування за цільовим призначенням розділяється на первинне базове та повторне базове.

До матеріалів первинного базового та періодичного повторного базового лісовпорядкування можуть вноситися зміни з метою підтримання в актуальному стані таксаційної та картографічної баз даних, які містять кількісну та якісну інформацію про лісові ділянки та з метою виготовлення актуальних матеріалів лісовпорядкування.

2. Первинне базове лісовпорядкування здійснюється в лісах, які впорядковуються вперше. Під час його проведення виконуються лісотаксаційні роботи із застосуванням інструментальних вимірювань, закладання необхідної кількості і видів пробних площ, ландшафтні, ґрунтові, лісотипологічні, лісобіологічні та інші обстеження і дослідження лісових природних комплексів, виявлення пралісів, квазіпралісів, природних лісів, типових та унікальних природних комплексів, місць зростання та оселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу і які підлягають заповіданню, включенню до екологічної мережі, особливій охороні в окремих областях згідно з регіональними (обласними) переліками, та виконання інших робіт, визначених рішенням першої лісовпорядної наради відповідно до технічної документації з проведення лісовпорядкування.

3. Повторне базове лісовпорядкування здійснюється в раніше впорядкованих лісах. Під час його проведення здійснюється часткове коригування внутрішньогосподарської організації, виконуються лісотаксаційні роботи, закладається необхідна кількість пробних площ, здійснюється повторне обстеження всіх пробних площ, які збереглися від попередніх лісовпорядкувань, ландшафтні, ґрунтові, лісотипологічні, лісобіологічні та інші обстеження і дослідження лісових природних комплексів, виявлення місць зростання та оселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу та виконання інших робіт, визначених рішенням першої лісовпорядної наради відповідно до технічної документації з проведення лісовпорядкування.

4. Строк повторюваності повторного базового лісовпорядкування становить 10 років.

5. Актуалізація матеріалів лісовпорядкування відбувається на підставі щорічних лісотаксаційних робіт та/або інформації про зміни, отриманої від лісокористувача.

6. Внесення змін до матеріалів лісовпорядкування відбувається на підставі лісотаксаційних робіт та актуалізованих матеріалів лісовпорядкування.

7. Основним методом лісовпорядкування є метод класів віку, який полягає в групуванні виділів у господарства та господарські секції.

Усі лісовпорядні розрахунки за цим методом здійснюються на основі підсумків розподілу площ і запасів господарських секцій за класами віку.

Первинною обліковою одиницею при лісовпорядкуванні за методом класів віку є виділ, а первинною розрахунковою одиницею - господарська секція.

8. Ділянковий метод лісовпорядкування застосовується в особливо цінних лісах, в природно-заповідному фонді та лісах з високою інтенсивністю ведення лісового господарства, де є можливість здійснення в повному обсязі всіх необхідних лісогосподарських заходів, організації ефективного використання лісів, повного комплексного використання деревини від усіх видів рубок і недеревної продукції, збереження і підсилення захисних і природоохоронних функцій лісів. Цей метод лісовпорядкування використовується в деревостанах, орієнтованих на проведення вибіркового рубок, перш за все у гірських лісах.

Ділянковий метод лісовпорядкування полягає в утворенні постійних господарських ділянок.

Обсяг використання лісових ресурсів та інших заходів за ділянковим методом лісовпорядкування визначається як сума їхніх обсягів, визначених під час лісотаксаційних робіт по кожній постійній господарській ділянці.

Рішення щодо проведення лісовпорядкування за ділянковим методом приймають територіальні органи Держлісагентства на першій лісовпорядній нараді.

9. Лісовпорядкування лісів проводиться за такими етапами:

підготовчі роботи;

польові роботи;

камеральні роботи.

II. Організація лісовпорядних робіт

1. Взаємовідносини державної лісовпорядної організації

1. Взаємовідносини державної лісовпорядної організації з територіальними органами Держлісагентства та лісокористувачами визначаються договорами на проведення лісовпорядних робіт та рішеннями лісовпорядних нарад.

2. Державні лісовпорядні організації співпрацюють з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та залучають громадськість, інших зацікавлених сторін на всіх етапах лісовпорядкування.

2. Лісовпорядні та технічні наради

1. Для регламентації лісовпорядних робіт і всебічного обговорення особливостей їхнього виконання проводяться такі лісовпорядні наради:

перша - не пізніше ніж за два тижні до початку польових робіт;

друга - після завершення розробки матеріалів лісовпорядкування;

третя - у випадку розробки матеріалів лісовпорядкування, які передбачають здійснення планованої діяльності відповідно до [пункту 21](#) частини другої та [абзацу третього](#) пункту 2 частини третьої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (далі - матеріали лісовпорядкування, які потребують ОВД).

В процесі здійснення лісовпорядних робіт можуть проводитися технічні наради для розгляду і вирішення окремих організаційних і технічних питань, інших проектних рішень.

2. Під час лісовпорядних та технічних нарад рішення приймаються відкритим голосуванням. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх учасників наради. Представники громадськості не мають права участі у голосуванні.

3. На першій лісовпорядній нараді визначаються особливості проведення польових робіт. Рішення, прийняті з усіх питань, що розглядалися на першій лісовпорядній нараді, фіксуються в протоколі наради та є обов'язковими для державної лісовпорядної організації та лісокористувачів. Додатком до протоколу першої лісовпорядної наради є таблиця з врахуванням або аргументованим відхиленням усіх зауважень та пропозицій заінтересованих сторін, отриманих у ході громадського обговорення згідно з цим Порядком.

4. Друга лісовпорядна нарада скликається для розгляду та уточнення проектних рішень та кількісних показників матеріалів лісовпорядкування.

Державна лісовпорядна організація складає проект протоколу другої лісовпорядної наради, який не пізніше ніж за 10 днів до початку наради надсилається лісокористувачу, територіальному органу Держлісагентства та Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям. Територіальний орган Держлісагентства забезпечує його оприлюднення на офіційному вебсайті.

5. Результати розгляду, розбіжності (якщо вони є) щодо норм заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, обґрунтування розрахункової лісосіки, запроектованих обсягів лісогосподарських заходів обговорюються на другій лісовпорядній нараді. Прийняті рішення відображаються в протоколі наради.

Додатком до протоколу другої лісовпорядної наради є таблиця з врахуванням або аргументованим відхиленням усіх зауважень та пропозицій, отриманих у ході громадського обговорення.

6. Третя лісовпорядна нарада проводиться у випадку розробки матеріалів лісовпорядкування, які потребують ОВД.

3. Громадське обговорення в процесі лісовпорядкування

1. Не пізніше ніж за 30 робочих днів до проведення першої та другої лісовпорядної наради територіальний орган Держлісагентства на офіційному вебсайті публікує повідомлення про дату і місце їхнього проведення, у якому зазначається електронна та поштова адреси, на які зацікавлені сторони можуть направити зауваження і пропозиції щодо матеріалів лісовпорядкування. У випадку проведення другої та третьої лісовпорядної наради разом з повідомленням оприлюднюються пропоновані для розгляду матеріали лісовпорядкування.

2. Зауваження та пропозиції до матеріалів лісовпорядкування перед проведенням відповідної лісовпорядної наради приймаються в електронній та паперовій формі протягом 10 робочих днів від дати їхнього оприлюднення.

Зауваження та пропозиції до матеріалів лісовпорядкування під час проведення лісовпорядної наради приймаються в усній та письмовій формі.

3. Усі отримані зауваження та пропозиції розглядаються на відповідній лісовпорядній нараді. Таблиці врахування пропозицій та зауважень з указаними причинами їхнього неврахування та обґрунтуванням прийнятого рішення додаються до протоколу лісовпорядної наради.

4. Проведення процедури оцінки впливу на довкілля під час здійснення лісовпорядкування

1. У випадку, якщо матеріали лісовпорядкування потребують ОВД, їхнє розроблення проводиться з врахуванням вимог [Закону України](#) «Про оцінку впливу на довкілля».

2. Матеріали лісовпорядкування, які потребують ОВД, після проведення другої лісовпорядної наради додаються як додаток до звіту з оцінки впливу на довкілля.

3. Після отримання висновку з оцінки впливу на довкілля державна лісовпорядна організація доопрацьовує матеріали лісовпорядкування відповідно до екологічних умов, встановлених висновком з оцінки впливу на довкілля. Матеріали лісовпорядкування не можуть суперечити положенням висновку з оцінки впливу на довкілля.

4. Доопрацьовані відповідно до екологічних умов, встановлених висновком з оцінки впливу на довкілля, матеріали лісовпорядкування розглядаються на третій лісовпорядній нараді.

5. Будь-які зміни, які вносяться у матеріали лісовпорядкування щодо планованої діяльності, передбаченої [Законом України](#) «Про оцінку впливу на довкілля», підлягають здійсненню оцінки впливу на довкілля.

5. Документи і матеріали, що складаються під час базового лісовпорядкування

1. Під час базового лісовпорядкування складається Проект організації і розвитку лісового господарства, який включає в себе наступні матеріали лісовпорядкування:

пояснювальну записку до Проекту організації і розвитку лісового господарства (далі - пояснювальна записка);

таксаційні описи лісів;

відомість визначення розрахункової лісосіки на проектний період у випадку, якщо матеріалами лісовпорядкування планується проведення рубок головного користування;

фонди рубок, лісовідновлення, лісорозведення, лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають лісорозведенню, відомості запроєктованих лісогосподарських заходів;

планово-картографічні матеріали на паперових і електронних носіях, виготовлені на оновленій картографічній основі в цифровій формі як набори тематичних геопросторових даних;

форми державного лісового кадастру;

матеріали поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок;

висновки про належність конкретної лісової ділянки або її частин до пралісів, квазіпралісів чи природних лісів та бланки ідентифікації пралісів, квазіпралісів та природних лісів;

висновки про врахування результатів зоологічних, ботанічних та геоботанічних досліджень;

протоколи лісовпорядних нарад;

таблиці врахування пропозицій та зауважень;

обґрунтування розрахункових лісосік у випадках, визначених цим Порядком;

інші документи, визначені рішеннями лісовпорядних нарад та технічною документацією з проведення лісовпорядкування.

2. Матеріали лісовпорядкування, які містять атрибутивну та картографічну інформацію про кількісні та якісні характеристики лісових ділянок, розробляються, зберігаються та оприлюднюються в електронній формі.

3. У таксаційному описі вказуються основні таксаційні характеристики деревостанів - лісництво, квартал, виділ, площа, склад деревостану, вік, висота, діаметр, клас бонітету, тип лісу, повнота, запас, кількість підросту (тис. штук на

1 га), експозиція і стрімкість схилу, категорія лісів, наявність рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів флори і фауни, наявність охоронних зон для збереження біорізноманіття в лісах, інші лісівничі та екологічні характеристики, а також показники, визначені у [Правилах утримання та збереження полежахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 року № 650.

4. Додатково для пристиглих, стиглих і перестійних деревостанів вказується розподіл запасу за складовими породами (для молодняків і середньовікових деревостанів за необхідності) в таксаційному описі вказуються запаси деревини рідколісь, поодиноких дерев, сухостою, захаращеності із зазначенням ліквідної деревини.

5. У випадку, якщо лісова ділянка належить до особливо захисних лісових ділянок, то в таксаційному описі вказується найменування та ознаки особливо захисних лісових ділянок відповідно до [Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 року № 733.

У випадку, якщо лісова ділянка належить до протиерозійних лісів, то в таксаційному описі вказується найменування та ознаки лісів відповідно до вищезазначеного [Порядку](#).

6. Упорядкування мисливських угідь та розроблення Проєкту організації та розвитку мисливського господарства здійснюється відповідно до [Порядку проведення упорядкування мисливських угідь](#), затвердженого наказом Державного комітету лісового господарства України від 21 червня 2001 року № 56, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2001 року за № 771/5962.

7. Первинний облік лісів і ведення державного лісового кадастру здійснюється відповідно до [Інструкції про порядок ведення державного лісового кадастру і первинного обліку лісів](#), затвердженої наказом Державного комітету лісового господарства України від 01 жовтня 2010 року № 298, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 16 грудня 2010 року за № 1267/18562.

6. Контроль та авторський нагляд лісовпорядних робіт

1. Контроль за дотриманням вимог законодавства, цього Порядку, рішень лісовпорядних та технічних нарад, договорів на проведення лісовпорядних робіт під час організації та проведення лісовпорядних робіт здійснює Держлісагентство та його територіальні органи, державна лісовпорядна організація, а також лісокористувачі з метою забезпечення належної якості виконаних робіт та матеріалів лісовпорядкування. Контролю підлягає весь комплекс робіт, що виконується під час лісовпорядкування.

2. Авторський нагляд за впровадженням матеріалів лісовпорядкування проводиться з метою встановлення стану виконання рішень матеріалів лісовпорядкування, контролю за веденням лісового господарства і використанням лісових ресурсів, оперативного усунення виявлених недоліків.

Авторський нагляд проводиться у лісокористувачів, в яких з часу проведення базового лісовпорядкування пройшло 4-6 років.

III. Підготовчі роботи

1. Завдання, склад і організація підготовчих робіт

1. Підготовчі лісовпорядні роботи проводяться з метою вирішення організаційно-технічних питань і проведення частини натурних робіт, необхідних для кращої організації і якісного виконання польових лісовпорядних робіт.

2. До складу підготовчих робіт входять:

відновлення у порядку, встановленому технічною документацією з лісовпорядкування, меж території лісокористувача, зокрема визначення стану існуючих меж лісів та підготовка, при необхідності, пропозицій щодо їх відновлення, виявлення обсягів прорубування та прочищення кварталних просік, відновлення і розчищення межових ліній;

аналіз існуючого поділу лісів лісокористувача на категорії, виділених особливо захисних лісових ділянок;

збір таксаційних, геодезичних і планово-картографічних матеріалів лісовпорядкування за попередній проєктний період (у разі наявності), оцінка їхньої повноти, стану і можливості використання. Збір матеріалів з дослідних і проєктних робіт, які проводились на території лісокористувача і які можуть бути використані для організації території лісового фонду та лісовпорядного проєктування;

вивчення забезпеченості лісокористувача топографічними картами і матеріалами дистанційного зондування Землі (далі - ДЗЗ);

виконання топографо-геодезичних робіт і спеціального картографування лісів;

визначення внутрішньогосподарської організації, складання та узгодження проєкту кварталної і візирної мережі;

підбір лісотаксаційних таблиць та інформації, необхідних для виконання лісотаксаційних робіт;

збір основних економічних та інших відомостей, необхідних для розроблення Проєкту організації і розвитку лісового господарства;

аналіз містобудівної та землевпорядної документації, затвердженої у встановленому законодавством порядку;

закладання пробних площ, підготовка таксаційного ходу та інших об'єктів для проведення колективного тренування перед початком польових лісовпорядних робіт;

збір інформації про місцезнаходження рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України;

збір інформації про місцезнаходження видів флори та фауни і їхніх природних середовищ існування, які охороняються відповідно до Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі;

збір інформації про існуючі території Смарагдової мережі;

збір інформації про існуючі території та об'єкти природно-заповідного фонду, клопотання щодо створення яких погоджені відповідно до законодавства;

збір інформації про місцезнаходження видів, занесених до регіональних (обласних) переліків видів рослин і тварин, що підлягають особливій охороні в цих областях;

збір інформації про лісові ділянки, які мають рекреаційне або соціально-культурне значення для місцевих громад або інших зацікавлених сторін (місця відпочинку або збору недеревних лісових ресурсів, туристичні маршрути або інші туристичні об'єкти, місця релігійного або культурного значення).

2. Матеріали, що складаються за результатами виконання підготовчих робіт

1. За результатами підготовчих робіт складаються:

звіт про підготовчі роботи; проект технічного завдання;

проект кошторису на проведення польових лісовпорядних робіт.

2. Звіт про підготовчі роботи повинен містити відомості про обсяг і види виконаних робіт, особливості об'єкта лісовпорядкування, що впливають на організацію польових робіт, обсяг наступних польових робіт та їх особливості, вивченість території, забезпечення матеріалами ДЗЗ та іншою інформацією, визначеною в технічній документації з проведення лісовпорядкування лісів.

IV. Польові роботи

1. Проведення лісотаксаційних робіт та оцінка обсягу виконаних лісогосподарських заходів

1. Лісотаксаційні роботи проводяться у порядку, визначеному технічною документацією з лісовпорядкування.

2. Оцінка обсягу виконаних лісогосподарських заходів під час лісотаксаційних робіт проводиться з метою об'єктивного аналізу їх результатів і обґрунтованого проектування лісогосподарської діяльності на проектний період.

3. В матеріалах лісовпорядкування дається характеристика проведених за попередній проектний період запроектованих і не запроектованих лісовпорядкуванням лісогосподарських заходів.

2. Поділ лісів на квартали та виділи

1. Квартальна мережа повинна максимально відповідати квартальній мережі, сформованій при попередньому базовому лісовпорядкуванні.

Якщо до складу об'єкта лісовпорядкування включено надані земельні лісові ділянки, які утворюють нові квартали, або окремі квартали вилучені, зміни в існуючу нумерацію кварталів вносяться таким чином, щоб вона була збережена для основної частини об'єкта лісовпорядкування. При цьому допускається розукрупнення окремих кварталів або присвоєння новоутвореним кварталам чергових порядкових номерів, незалежно від їхнього місцезнаходження.

2. Під час лісотаксаційних робіт територія кожного лісового кварталу розділяється на виділи.

3. Поділ лісових ділянок на виділи здійснюється при різниці таких таксаційних ознак деревостанів, зокрема: походженні, формі, складі, віці, повноті, класі бонітету, діаметрі, висоті, товарності, типі лісу, наявності підросту, який забезпечує лісовідновлення головними породами.

4. Під час лісовпорядкування максимально зберігаються контури виділів, сформовані при попередньому базовому лісовпорядкуванні, з урахуванням змін, що відбулися в результаті господарської діяльності.

5. У випадку зміни квартальної мережі до матеріалів лісовпорядкування додається таблиця відповідності створеної квартальної мережі до такої мережі попереднього базового лісовпорядкування.

6. За можливості зберігається квартально-видільна мережа та їх нумерація у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду. У випадку, якщо квартально-видільна мережа лісових ділянок відповідно до матеріалів лісовпорядкування не відповідає даним державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, державна лісовпорядна організація складає відомість змін. Лісокористувач протягом 7 днів з дня затвердження матеріалів лісовпорядкування звертається до органів, уповноважених відповідно до [статті 5](#) Закону України «Про природно-заповідний фонд України», для внесення відповідних змін.

3. Ландшафтні, ґрунтові, лісотипологічні, лісобіологічні та інші обстеження і дослідження лісових природних комплексів. Врахування

результатів проведених зоологічних, ботанічних та геоботанічних досліджень

1. Ландшафтні, ґрунтові, лісотипологічні, лісобіологічні та інші обстеження і дослідження лісових природних комплексів проводяться одночасно з проведенням лісотаксаційних робіт відповідно до технічної документації з лісовпорядкування.

2. Зоологічні, ботанічні та геоботанічні досліджень під час лісовпорядкування проводяться з метою виявлення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу та типових природних рослинних угруповань, а також проектування заходів для збереження таких видів та угруповань.

3. При лісовпорядкуванні в межах виділів враховуються результати проведених зоологічних, ботанічних та геоботанічних досліджень, відомості літературних та інших джерел про перебування/зростання рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу і типових природних рослинних угруповань та проектується заходи щодо їхнього збереження.

4. Висновок про врахування результатів зоологічних, ботанічних та геоботанічних досліджень є складовою матеріалів лісовпорядкування.

4. Закладання лісовпорядних пробних площ

1. Під час лісовпорядкування закладаються пробні площі.

2. Необхідна кількість і види пробних площ визначаються в залежності від ступеня вивченості лісів об'єкта лісовпорядкування з урахуванням наявності пробних площ попереднього лісовпорядкування та їхньої збереженості. Кількість і види пробних площ вказуються у технічному завданні.

3. Державна лісовпорядна організація формує базу даних пробних площ.

V. Камеральні роботи

1. Поділ лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок

1. Поділ лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок здійснюється відповідно до [Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 року № 733.

2. У випадку, коли поділ лісів на категорії та виділені особливо захисні лісові ділянки, які затверджені при попередньому базовому лісовпорядкуванні, змінюються для наступного проектного періоду, або не відповідають вимогам, вказаним у пункті 1 цієї глави, державною лісовпорядною організацією готується нове клопотання щодо віднесення лісів до відповідних категорій та

виділення особливо захисних лісових ділянок, яке затверджується відповідно до зазначеної вище постанови.

3. Забороняється надавати на погодження до Міндовкілля матеріали лісовпорядкування, якщо поділ лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок не відповідає встановленим вимогам.

2. Господарські частини, господарства та господарські секції

1. Господарські частини організуються в межах категорій лісів, рельєфу.

2. При організації господарств і господарських секцій виходять з породного складу деревостанів, їхньої продуктивності та інших таксаційних характеристик відповідно до організаційно-розпорядчих документів державної лісовпорядної організації.

Державною лісовпорядною організацією формуються такі господарства: хвойне, твердолистяне, м'яколистяне, інших деревних порід і чагарникове.

3. Основою для поділу деревостанів однієї деревної породи на кілька господарських секцій може бути значна різниця в продуктивності, віку стиглості, поділу деревостанів на високостовбурні і низькостовбурні.

Віднесення деревних порід до господарських секцій залежно від їх продуктивності та інших ознак зазначається в протоколі першої лісовпорядної наради. Віднесення не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок до тієї чи іншої господарської секції проводиться за цільовою породою, яка найбільше відповідає типу лісу і проєктується для проведення відновлення лісів чи лісорозведення.

3. Виявлення пралісів, квазіпралісів, природних лісів

1. Визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів, природних лісів здійснюється відповідно до [Методики визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів](#), затвердженої наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 18 травня 2018 року № 161, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 11 червня 2018 року за № 707/32159.

2. Висновки про належність конкретної лісової ділянки або її частин до пралісів, квазіпралісів чи природних лісів та бланки ідентифікації пралісів, квазіпралісів та природних лісів, що складались державною лісовпорядною організацією, є складовою матеріалів лісовпорядкування.

3. Забороняється проводити другу лісовпорядну нараду до завершення підготовки державною лісовпорядною організацією позитивного чи негативного висновку про належність конкретної лісової ділянки або її частин до пралісів, квазіпралісів, природних лісів.

4. Виявлення лісових ділянок, що підлягають заповіданню та включенню до екологічної мережі

1. Типові та унікальні природні комплекси, місця зростання і оселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, місця знаходження видів, занесених до регіональних (обласних) переліків видів рослин і тварин, що підлягають особливій охороні в цих областях, які виявлені під час проведення зоологічних, ботанічних та геоботанічних досліджень, підлягають заповіданню та/або включенню до екологічної мережі.

2. У випадку наявності погоджених відповідно до [статті 52](#) Закону України «Про природно-заповідний фонд України» клопотань про створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, до матеріалів лісовпорядкування включаються картографічні матеріали та квартално-видільний перелік лісових ділянок, пропонувані для заповідання, та обґрунтування причин, з яких лісокористувач не погоджує створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

3. До матеріалів лісовпорядкування додається квартално-видільний перелік лісових ділянок, які належать до складу територій та об'єктів природно-заповідного фонду і Смарагдової мережі із зазначенням їх назв.

Невідповідності між квартално-видільним переліком територій та об'єктів природно-заповідного фонду і державним кадастром територій та об'єктів природно-заповідного фонду зазначаються в матеріалах лісовпорядкування.

5. Обчислення розрахункової лісосіки, обсягів використання інших видів лісових ресурсів

1. У випадку, якщо матеріалами лісовпорядкування передбачається проведення рубок головного користування, державні лісовпорядні організації готують пропозиції та відповідні обґрунтування щодо розрахункових лісосік до другої лісовпорядної наради.

2. Розрахункові лісосіки визначаються за категоріями лісів, господарствами, способами рубок, господарськими секціями відповідно до технічної документації з проведення лісовпорядкування.

Розрахункові лісосіки та проєктовані обсяги використання інших видів лісових ресурсів визначаються на проєктний період.

VI. Проєктування лісогосподарських заходів

1. Основні принципи проєктування багатocільового ведення лісового господарства

1. Під час лісовпорядкування проводиться:

виявлення деревостанів, що потребують рубок, з метою поліпшення якісного складу лісів;

визначення обсягів робіт щодо відновлення лісів і лісорозведення, охорони лісів від пожеж, захисту від шкідників і хвороб, інших лісогосподарських заходів;

проектування лісогосподарських заходів, порядку і способів їх проведення.

2. Підставою для призначення конкретного лісогосподарського заходу у виділі є відповідність його якісним і кількісним характеристикам, умовам, при яких допустиме або необхідне проведення цього заходу відповідно до вимог [Лісового кодексу України](#), нормативно-правових актів з питань спеціального використання лісових ресурсів, відновлення лісів, правил утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, та інших нормативно-правових актів.

В одному виділі може бути призначено кілька господарських заходів, які проводяться одночасно або послідовно залежно від фактичного стану лісової ділянки або деревостану, закономірностей його росту і розвитку в конкретному типі лісорослинних умов, лісовідновних процесів.

3. Під час проведення лісовпорядкування визначаються фонди рубок, лісорозведення, лісовідновлення, лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають лісорозведенню, та складаються відомості запроєктованих лісогосподарських заходів, зокрема фонди рубок, фонд лісорозведення, фонд лісовідновлення, фонд лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають лісорозведенню.

Фонд рубок включає всі лісові ділянки, які за своїми таксаційними характеристиками дозволяють проведення відповідно до вимог законодавства того чи іншого виду рубки. Фонд рубок головного користування враховує деревостани, які досягли та досягнуть віку стиглості під час проєктного періоду.

Відомості запроєктованих лісогосподарських заходів рубок включають всі лісові ділянки, на яких проведення таких заходів призначено під час лісовпорядкування.

Фонд лісорозведення включає всі лісові ділянки, на яких є доцільним здійснення заходів з лісорозведення.

Фонд лісовідновлення включає всі лісові ділянки, на яких є необхідним здійснення заходів з лісовідновлення.

Фонд лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають лісорозведенню, включає всі не вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки та нелісові землі, на яких, виходячи з екологічної та лісівничої доцільності, не потрібно здійснювати заходи з лісорозведення.

4. Запроектований обсяг лісогосподарських заходів під час лісовпорядкування не є вичерпним, і постійні лісокористувачі та власники лісів можуть здійснювати лісогосподарські заходи, не призначені лісовпорядкуванням, за умови дотримання вимог нормативно-правових актів з питань спеціального використання лісових ресурсів та відновлення лісів.

5. В межах ділянок, які були визначені під час підготовчих робіт як ті, які мають рекреаційне, історико-культурне або соціальне значення для місцевих громад або інших зацікавлених сторін, лісогосподарські заходи на таких ділянках проєктуються з врахуванням їх особливостей.

6. Щорічний обсяг рубок, запроєктованих лісовпорядкуванням, та строки їх проведення встановлюється другою лісовпорядною нарадою.

7. Щорічний можливий обсяг заготівлі деревини від усіх видів рубок визначається в цілому для лісокористувача за категоріями лісів і господарствами. Дається порівняння запроєктованого обсягу заготівлі деревини з досягнутим на рік лісовпорядкування, а також з середньою зміною запасу. Загальний запроєктований обсяг заготівлі деревини не повинен перевищувати загальну середню зміну запасу.

8. Лісогосподарські заходи в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду проєктуються з врахуванням вимог положень та/або проєктів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

2. Заготівля другорядних лісових матеріалів

1. Необхідність виявлення ресурсів та визначення обсягів заготівлі другорядних лісових матеріалів: живиці, пнів, лубу та кори, деревної зелені, деревних соків, визначається першою лісовпорядною нарадою.

2. Заходи щодо заготівлі другорядних лісових матеріалів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду проєктуються з урахуванням вимог положень та/або проєктів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

3. Побічні лісові користування та використання сільськогосподарських угідь

1. З побічних лісових користувань проєктуються: заготівля сіна, випасання худоби, розміщення пасік, заготівля дикоростучих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин, заготівля лісової підстилки та очерету.

2. Побічні лісові користування та використання сільськогосподарських угідь у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду проєктуються з врахуванням вимог положень та/або проєктів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

4. Використання лісів в рекреаційно-оздоровчих та наукових цілях

1. Проектування використання лісового фонду для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей та проведення науково-дослідних робіт здійснюється з урахуванням вимог щодо збереження лісового середовища та природних ландшафтів з додержанням правил архітектурного планування приміських зон і санітарних вимог.

2. У лісах, що використовуються для оздоровлення і відпочинку, проектні рішення приймаються на основі їхньої комплексної оцінки, яка включає в себе аналіз і оцінку відвідування лісових ділянок, рекреаційної ємності, санітарно-гігієнічного і естетичного значення території, стійкості деревостанів і всього природного комплексу до рекреаційного навантаження, ступеня процесів деградації лісових територій під дією рекреаційних навантажень.

3. У матеріалах лісовпорядкування наводиться розподіл території лісів за функціональними зонами і наводиться зведена ландшафтна характеристика в межах кожної зони. Проектується диференційована за функціональними зонами система заходів з формування породного складу, просторового розміщення лісів і їхньої охорони, захисту і благоустрою території.

4. Заходи з благоустрою території повинні підвищувати естетичні властивості ландшафтів, запобігати деградації лісового середовища і створювати сприятливі умови рекреаційного лісокористування.

5. Для проведення науково-дослідних робіт виділяються лісові ділянки, на яких частково обмежується або повністю забороняється спеціальне використання лісових ресурсів, якщо це суперечить цілям науково-дослідних робіт.

5. Відтворення лісів

1. У Проекті організації і розвитку лісового господарства на лісотипологічній основі відповідно до потенційних лісорослинних умов розробляється комплекс заходів з відтворення лісів.

2. На основі аналізу стану природного поновлення і ефективності лісовідновних робіт за попередні проектні періоди, матеріалів ґрунтових та лісотипологічних обстежень проектується найбільш ефективні методи і способи відтворення лісів та реконструкції насаджень, технологічні схеми, господарські заходи з відновлення лісів і лісорозведення та інші матеріали.

3. Визначається наявність не вкритих ліською рослинністю лісових ділянок, на яких відновлення лісу може бути забезпечене тільки шляхом створення лісових культур, а також наявність нелісових земель, придатних для вирощування лісу і можливих для залісення.

До лісокультурного фонду включаються ділянки:

не вкриті ліською рослинністю, на яких природне поновлення порід неможливе або утруднене;

малоцінні і низькоповнотні деревостани, намічені до реконструкції шляхом суцільної або часткової (коридорами) рубки та створення лісових культур;

зруби, на яких після рубки відновлення лісу можливе тільки штучним шляхом.

Способи створення лісових культур, обробіток ґрунту, схеми змішування і доповнення культур, тривалість і кратність агротехнічних доглядів приводяться у технологічних схемах, які додаються до таксаційного опису, а в узагальненому вигляді - у пояснювальній записці.

4. Створення лісових культур у порядку реконструкції проєктується у малоцінних молодняках і ділянках, зайнятих чагарниками, у низькоповнотних насадженнях і похідних молодняках, що ростуть у невідповідних їм лісорослинних умовах.

5. Природне відновлення проєктується на лісосіках, де проводяться поступові та вибіркові рубки. Після закінчення встановленого строку відновлювального періоду ділянки, де природне поновлення після кінцевого прийому поступової рубки не відбулося, підлягають відновленню штучним шляхом.

Окрім ділянок, на яких проводяться поступові та вибіркові рубки, під природне поновлення проєктуються:

лісові ділянки, на яких створення лісових культур неможливе або недоцільне з технічних і економічних причин (площі з високим рівнем радіоактивного забруднення, заболочені зруби або невеликі за площею ділянки);

зруби деревостанів, де забезпечується успішне порослеве і насінно-порослеве поновлення, а вирощені молодняки відповідатимуть цільовому призначенню лісів.

6. Сприяння природному поновленню проєктуються на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках за наявності умов, що забезпечують його ефективність. На таких ділянках може проєктуватись механізований обробіток (рихлення) ґрунту, огорджування.

На лісосіках проєктного періоду основним заходом зі сприяння природному поновленню є збереження підросту під час рубок та догляд за ним. Цей захід проєктуються в деревостанах, де є необхідна кількість життєздатного підросту деревних порід відповідно до [Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2008 року № 929, та [Правил рубок головного користування](#), затверджених наказом Державного комітету лісового господарства України від 23 грудня 2009 року № 364, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 26 січня 2010 року за № 85/17380.

7. За даними лісотаксаційних робіт доступні для лісорозведення піски, яри, солонці, шахтні відвали, кар'єри та інші землі, які не використовуються, заносяться у фонд лісорозведення.

8. Виходячи із запроєктованого обсягу робіт з відтворення лісів на землях об'єкту, що впорядковується, а також на землях інших користувачів, схем змішування лісових культур, у пояснювальних записках приводиться розрахунок щорічної потреби у садивному матеріалі за породами для створення лісових культур, їхнього доповнення, закладання шкіл та плантацій, а за потреби також розрахунок площі посівного і шкільного відділень розсадника та щорічної потреби у насінні.

9. Постійну лісонасінневу базу складають лісонасінні плантації, постійні лісонасінневі ділянки, плюсові деревостани і плюсові дерева, лісові генетичні резервати. Постійна лісонасіннева база може бути організована з урахуванням потреби у генетично цінному насінні кількох лісокористувачів, які знаходяться в одному лісонасінневому районі.

Якщо постійна лісонасіннева база не забезпечує поточної потреби у лісовому насінні, виділяються тимчасові лісонасінні ділянки у стиглих і пристиглих нормальних в селекційному відношенні деревостанах.

Наводиться селекційна оцінка пристиглих, стиглих і перестійних деревостанів, розглядаються можливості використання нормальних деревостанів для збору насіння.

На підставі розрахунку потреби у насінні лісових порід визначається необхідна кількість об'єктів лісонасінневої бази, їхня розрахункова кількість порівнюється із наявною кількістю на рік лісовпорядкування і проєктуються заходи зі створення і формування нових об'єктів постійної лісонасінневої бази.

10. Розрахована площа розсадників порівнюється з наявною площею на рік лісовпорядкування. Державною лісовпорядною організацією у разі необхідності збільшення площі розсадників, зміни місць їх розташування розробляються пропозиції з розширення, концентрації та спеціалізації розсадників, створення тепличного господарства.

11. Лісорозведення не проєктується на лучних ділянках (вкритих вологолюбивою трав'янистою багаторічною (злаковою, осоковою) рослинністю з домінуванням кореневищних рослин) та степових ділянках - земельних ділянках, вкритих багаторічною сухостійкою трав'яною (полиново-злаковою, злаковою, різнотравно-злаковою, лучно-степовою) рослинністю з домінуванням дернинних злаків.

6. Охорона лісів

1. Плани протипожежних заходів проєктуються відповідно до положень, визначених [Правилами пожежної безпеки в лісах України](#), затвердженими наказом Державного комітету лісового господарства України від 27 грудня 2004

року № 278, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 24 березня 2005 року за № 328/10608, та з урахуванням ландшафту, кліматичних даних, близькості населених пунктів, рекреаційного і антропогенного навантаження та інших факторів, які можуть вплинути на виникнення та поширення лісових пожеж.

2. Враховуючи існуючий розподіл території лісокористувача (структурного підрозділу) на лісогосподарські ділянки та обходи, територіальні зміни, а також існуючу пожежну небезпеку лісів, характер і обсяги робіт з охорони лісів, які запроєктовані на наступний проектний період, складається проєкт розподілу території лісокористувача (структурного підрозділу) на лісогосподарські ділянки та обходи.

7. Природоохоронні заходи

1. У матеріалах лісовпорядкування розробляються заходи, спрямовані на забезпечення збереження, охорону та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, до регіональних (обласних) переліків видів рослин і тварин, що підлягають особливій охороні в цих областях, поліпшення середовища їхнього перебування (зростання), створення належних умов для розмноження у природних умовах, розведення та розселення.

2. Збереженню біорізноманіття та посиленню природоохоронної ролі лісів повинні сприяти всі запроєктовані лісогосподарські заходи.

8. Управління осушеними та неосушеними болотами

1. Лісівнича ефективність проведеного осушення і потреба осушувальних систем у ремонті або реконструкції, можливість здійснення заходів повторного заболочення осушених боліт визначається рішенням першої лісовпорядної наради.

2. Заходи з реконструкції осушувальної мережі не проєктуються на ділянках, де проведені осушувальні роботи призвели до погіршення природних умов. Заходи з осушення боліт, за винятком повторного осушення, не проєктуються.

3. По кожній території, на якій були проведені меліоративні заходи в межах лісокористувача, складається квартално-видільний перелік лісових ділянок, які знаходяться в її межах. На цих ділянках не проєктуються заходи із створення лісових культур.

4. У випадку, якщо 80 % лісових ділянок в межах меліорованої території належать до не вкритих лісовою рослинністю, проєктуються заходи з повторного заболочування або осушення боліт.

9. Очікувана ефективність запроєктованих лісогосподарських заходів

1. Ефективність запроєктованих заходів оцінюється за змінами в якісному стані лісового фонду і обсягом лісокористування на кінець проектного періоду.

У пояснювальній записці приводяться відомості про зміни у розподілі загальної площі за основними категоріями земель; у розподілі вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за панівними породами; у продуктивності лісів і обсязі користування на 1 га лісових ділянок, в тому числі рубок головного користування.

Усі дані про стан лісового фонду приводяться в цілому для об'єкта на початок і кінець проєктного періоду.

2. Показники стану лісового фонду на кінець проєктного періоду визначаються з урахуванням реалізації заходів, що запроєктовані та прийняті другою лісовпорядною нарадою.

3. Під час чергового базового лісовпорядкування інформація щодо реалізації проєкту, якості та ефективності проведених заходів, відхилення від матеріалів лісовпорядкування наводиться у відповідному розділі пояснювальної записки.

10. Проєктування при ділянковому методі лісовпорядкування

1. Проєктування лісогосподарських заходів при ділянковому методі лісовпорядкування проводиться з урахуванням вимог цього Порядку.

2. Об'єктом проєктування лісогосподарських заходів при ділянковому методі є постійна господарська ділянка, виділена в межах кварталу, однорідна за природними лісорослинними умовами і родючістю ґрунтів. В межах господарської ділянки проєктуються лісогосподарські заходи, направлені на вирощування цільових деревостанів, однакових за продуктивністю, складом і формою.

3. Незалежно від природних і економічних особливостей об'єктів, які впорядковуються за ділянковим методом, мають бути враховані такі основні вимоги:

об'єднання дрібних виділів у постійні господарські ділянки повинно здійснюватись на основі однакових господарських груп типів лісу (типів лісорослинних умов) і цільових деревостанів;

на постійних господарських ділянках має бути забезпечений єдиний підхід до об'єднання виділів на основі тотожності цільових деревостанів, відносної рівності їх віку (різниця не більше 1 класу віку). Допускається приєднання до ділянок стиглих деревостанів, суміжних з ними пристиглих деревостанів, якщо до віку головної рубки їм залишилось не більше 5 років.

4. Деревостани деревних порід, які не відповідають за складом і повнотою регіональним програмам, а також деревостани інших деревних порід, які не відповідають типу лісорослинних умов, підлягають заміні деревостанами цільових порід.

VII. Порядок розгляду, погодження та затвердження матеріалів лісовпорядкування

1. Розгляд, погодження та затвердження матеріалів лісовпорядкування

1. Після закінчення камеральних лісовпорядних робіт державна лісовпорядна організація направляє матеріали лісовпорядкування лісокористувачу та територіальному органу Держлісагентства.

2. Територіальні органи Держлісагентства в двотижневий строк після отримання матеріалів лісовпорядкування складають графік їх розгляду на лісовпорядній нараді.

Узгоджені графіки доводяться до лісокористувачів. У лісовпорядній нараді беруть участь:

- представник територіального органу Держлісагентства - головуєчий;
- представник державної лісовпорядної організації - секретар;
- розробник матеріалів лісовпорядкування;
- представник лісокористувача.

Протокол лісовпорядної наради затверджується підписом керівника територіального органу Держлісагентства та засвідчується печаткою. Зауваження і пропозиції щодо матеріалів лісовпорядкування додаються до протоколу.

У випадку наявності розбіжностей між положеннями протоколів першої та другої лісовпорядних нарад з матеріалами лісовпорядкування учасниками лісовпорядної наради може вимагатись надання додаткових матеріалів лісовпорядкування або проведення натурної перевірки.

Після завершення розгляду матеріалів лісовпорядкування на другій, а у разі розроблення матеріалів лісовпорядкування, які потребують ОВД - третій лісовпорядній нараді, територіальні органи Держлісагентства подають на погодження Міндовкілля матеріали лісовпорядкування та протокол лісовпорядної наради шляхом електронної взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі.

Лісовпорядна нарада може проводитися дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, зокрема відеоконференцзв'язку, за умови забезпечення надійної автентифікації всіх учасників наради.

3. Після отримання матеріалів лісовпорядкування Міндовкілля протягом 20 робочих днів аналізує їх та погоджує або приймає обґрунтоване рішення про відмову у погодженні матеріалів лісовпорядкування.

4. Підставою для відмови у погодженні матеріалів лісовпорядкування є невідповідність вимогам законодавства (зазначається яким), подання не повного пакета документів, подання завідомо неправдивої інформації, необґрунтоване неврахування чи неналежне врахування результатів громадського обговорення.

5. Матеріали лісовпорядкування затверджуються наказом територіального органу Держлісагентства і є актуальними до дня скасування наказу про їх затвердження (крім планово-картографічних матеріалів лісовпорядкування, які і надалі використовуються для підтвердження права постійного користування державними лісгосподарськими підприємствами земельними ділянками лісгосподарського призначення відповідно до [Лісового кодексу України](#)).

Наказ про затвердження матеріалів лісовпорядкування скасовується наказом територіального органу Держлісагентства після закінчення 15-річного строку з дня затвердження матеріалів базового лісовпорядкування або при затвердженні матеріалів базового лісовпорядкування на новий проєктний період.

2. Внесення змін до матеріалів лісовпорядкування

1. У випадку внесення змін до матеріалів лісовпорядкування розроблення таких змін проводиться відповідно до [розділу II](#) цього Порядку, а затвердження відповідно до [глави 1](#) розділу VII цього Порядку.

2. Зміни до матеріалів лісовпорядкування затверджуються наказом територіального органу Держлісагентства.

VIII. Розгляд та затвердження розрахункових лісосік

1. Розгляд розрахункових лісосік

1. Після затвердження матеріалів лісовпорядкування або змін до них, якими передбачається здійснення рубок головного користування, лісокористувач подає до територіального органу Держлісагентства:

проєкт розрахункової лісосіки для постійних лісокористувачів (власників лісів) ([додаток](#));

інформацію щодо реквізитів наказу про затвердження матеріалів лісовпорядкування або змін до них.

2. Протягом 10 робочих днів територіальний орган Держлісагентства погоджує подані матеріали і подає їх до Міндовкілля для затвердження розрахункової лісосіки.

3. Протягом 20 робочих днів Міндовкілля розглядає зазначені матеріали. Причинами відмови у затвердженні розрахункової лісосіки є невідповідність вимогам законодавства, подання не повного пакета документів, подання завідомо неправдивої інформації.

4. Розрахункові лісосіки для постійних лісокористувачів (власників лісів) затверджуються наказом Міндовкілля у розмірі, визначеному матеріалами лісовпорядкування.

5. Затверджена в установленому порядку розрахункова лісосіка для лісокористувачів діє до дня скасування наказу Міндовкілля про затвердження розрахункової лісосіки або затвердження нової розрахункової лісосіки.

Розрахункова лісосіка скасовується наказом Міндовкілля після закінчення 15-річного строку з дня затвердження розрахункової лісосіки або при затвердженні нової розрахункової лісосіки.

Розрахункові лісосіки, які були затверджені до набрання чинності цим Порядком, діють до дня відміни їх наказом Міндовкілля.

6. Затверджена розрахункова лісосіка для постійних лісокористувачів (власників лісів) та наказ про її затвердження доводяться до відома Держлісагентства та органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій для контролю та керівництва в роботі.

7. Держлісагентство доводить затверджені розрахункові лісосіки до відома територіальних органів Держлісагентства та державної лісовпорядної організації для керівництва в роботі.

8. Розрахункові лісосіки, які в установленому порядку надійшли на розгляд до Міндовкілля, вводяться в дію з дня затвердження їх наказом.

2. Перегляд розрахункової лісосіки

1. Перегляд розрахункової лісосіки здійснюється у випадку:

прийняття в установленому порядку рішення про зміну поділу лісів на категорії, в межах яких знаходяться лісові ділянки, на яких передбачається проведення рубок головного користування, або про виділення особливо захисних лісових ділянок з режимом обмеженого лісокористування;

прийняття рішення про створення територій природно-заповідного фонду, площа яких складає 30 % і більше від загального обсягу лісових ділянок, які входять до фонду рубок головного користування;

інших змін, що призвели до зміни обсягу запроєктованого фонду рубок головного користування на 30 % і більше (стихійні лиха, зміна площі або реорганізація лісокористувача), крім випадку, передбаченого пунктом 2 розділу X цього Порядку.

2. Окрім випадків, передбачених у пункті 1 глави 2 цього розділу, перегляд розрахункової лісосіки може бути здійснено за ініціативи лісокористувача у випадку змін, що призвели до зміни розрахункової лісосіки за господарськими секціями деревних порід на 15 % і більше від затвердженого наказом об'єму, але не раніше ніж на п'ятий рік дії розрахункової лісосіки.

3. Для перегляду розрахункової лісосіки лісокористувач зобов'язаний звернутись із заявою до державної лісовпорядної організації для внесення змін в матеріали лісовпорядкування відповідно до [глави 2](#) розділу VII цього Порядку.

4. Після внесення змін до матеріалів лісовпорядкування розрахункова лісосіка затверджується відповідно до глави 1 цього розділу.

ІХ. Оприлюднення матеріалів лісовпорядкування

1 Держлісагентство протягом 10 календарних днів з дати затвердження матеріалів лісовпорядкування оприлюднює на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних та на своєму вебсайті публічну інформацію, яка міститься в матеріалах лісовпорядкування, у формі відкритих даних.

2. У випадку внесення змін до матеріалів лісовпорядкування публічна інформація, яка міститься в матеріалах лісовпорядкування, оновлюється на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних та на вебсайті Держлісагентства протягом 10 календарних днів з дати затвердження матеріалів лісовпорядкування.

3. Розрахункові лісосіки оприлюднюються на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних та на вебсайті Міндовкілля у формі відкритих даних протягом 10 календарних днів після їх затвердження.

4. У випадку внесення змін до розрахункових лісосік оновлені розрахункові лісосіки у формі відкритих даних оприлюднюються на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних та на вебсайті Міндовкілля протягом 10 календарних днів після їх затвердження.

Х. Дія матеріалів лісовпорядкування та розрахункових лісосік у разі зміни постійного лісокористувача

1. У випадку зміни лісокористувача ведення лісового господарства може здійснюватися на основі наявних для попереднього лісокористувача чи власника лісів матеріалів лісовпорядкування.

2. Розрахункова лісосіка для лісокористувача, до складу якого в результаті злиття або приєднання увійшла повністю територія іншого лісокористувача, визначається як сума діючих розрахункових лісосік, затверджених для попередніх лісокористувачів, і діє в межах встановленого для них фонду рубок.

3. У випадку створення на землях лісогосподарського призначення, які вилучено у землекористувача, території або об'єкта природно-заповідного фонду, управління якою (яким) здійснюється спеціальною адміністрацією з управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, ведення лісового господарства може здійснюватися на основі матеріалів лісовпорядкування, які були розроблені для лісокористувача, у якого вилучаються земельні ділянки.

Директор Департаменту з питань надрокористування та відновлення довкілля	О. Шуст

	Додаток до Порядку ведення лісовпорядкування (пункт 1 глави 1 розділу VIII)

РОЗРАХУНКОВА ЛІСОСІКА
для постійних лісокористувачів (власників лісів)

Додаток
до Порядку ведення
лісовпорядкування
(пункт 1 глави 1 розділу
VIII)

РОЗРАХУНКОВА ЛІСОСІКА
для постійних лісокористувачів (власників лісів)

_____ області на _____ роки

(ліквідна деревина,

тис. куб. м)

Найменування постійних лісокористувачів в (власників лісів)	Категорії лісів	Усього	У тому числі по господарствах												
			хвойне			твердолистяне				м'яколистяне					
			усього	у т. ч. по госпсекціях		усього	у т. ч. по госпсекціях			усього	у т. ч. по госпсекціях				
				соснова	ялинова		дубова	букова	ясеня		грабові	березові	осикові	чорнольвові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	

(підрозділ
Міндовкілля)

(посада)

(підпис)

(власне ім'я та
прізвище)

Примітка. Категорії лісів позначаються у такому порядку (графа 2 таблиці):

- 1 - ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення;
- 2 - рекреаційно-оздоровчі ліси;
- 3 - захисні ліси;
- 4 - експлуатаційні ліси.